

Урок № 60

Тема. Розуміння сутності культури й освіти, призначення людини в сучасному світі. Утвердження сили людського інтелекту, самостійності мислення, творчої уяви, моральних цінностей у творі Азека Азімова «Фах»

Мета. Продовжити роботу над проблематикою твору; розвивати вміння аргументувати думки, навички монологічного та писемного мовлення; розвивати лідерські якості школярів: вміння організувати роботу в групах, самостійно приймати рішення, мотивацію успіху; виховувати такі риси характеру як наполегливість, креативність, уміння розуміти емоційний стан людини, поняття справжніх цінностей у людському житті.

Обладнання: додаток (слайди): тема уроку, епіграф, портрети А. Азімова, ілюстрації до твору, роздатковий матеріал.

Тип уроку: комбінований.

Хід уроку

*Я можу творити і творитиму,
хочете ви цього чи ні.*

А. Азімов

Вже почалось, мабуть, майбутнє.

Л.Костенко

I.Актуалізація опорних знань учнів.

1.Бесіда.

- Діти, у якій школі ви отримуєте знання?
- А що означає слово «загальноосвітня школа»? А які школи, де отримують освіту, є у нашій державі?

2. Гра «Кола по воді»

Слово «Освіта» (якою повинна бути людина, що навчається, щоб отримати достойну освіту?)

О – освічений, організований, обов'язковий,

с- самостійний, самодостатній, самовпевнений

в – впевнений, вольовий, впертий, високоморальний

і- інтелектуальний, ініціативний, інформований, ідеальний

т-творчий, трудолюбивий, терпеливий

а-артистичний, амбіційний, активний

3.Бесіда:

- А чому ми заговорили про освіту? У творі якого письменника піднімаються проблеми освіти, вибору професії? А.Азімов – представник особливої літератури. Якої саме?

II. Актуалізація та корекція знань учнів.

1.Завдання: перегляньте ілюстрації до оповідання та доведіть, що це науково-фантастичний твір. *(слайди 1-8)*

(Дія відбувається у космічному просторі, описані фантастичні події: спосіб здобуття освіти, заселення інших планет, спілкування із інопланетянами, автор використовує наукові гіпотези про освоєння космосу, про програмування інтелекту, про необмежені можливості людського розуму, у творі – яскрава технічна фантазія).

- **Визначте тему оповідання** (Художнє прогнозування моделі майбутнього суспільства, здобуття освіти та **фаху** (спеціальності, професії, наукова дисципліна, галузь)
- **Окресліть проблематику твору** (Основна мета освіти, внутрішня сутність людини, її покликання, місце людини у суспільстві, людина та досягнення науки і техніки, людина і цивілізація).
- **Головна проблема** (Проблема духовної реалізації людини)

2.Бліц-опитування «+ - -».

1. Айзек Азімов народився у Нью-Йорку. (-)
2. Він писав детективні і науково-популярні твори. (+)
- 3.Письменник мав почесне звання професора біохімії. (+)
4. Азімов мав 14 почесних наукових ступенів різних університетів світу. (+)
5. Перше ж оповідання прославило письменника. (-)
6. За своє життя А. Азімов написав майже 500 книжок. (+)
7. А. Азімов любив користуватися технічними досягненнями: комп'ютером, автомобілем, літаком. (-)
8. Оповідання «Фах» належить до групи творів про освоєння людьми галактики. (+)
9. Батько Джорджа Плейтена був дипломованим металургом. (-)
10. Джордж Плейтен успішно подолав випробування Олімпіади. (-)
- 11.Розумово обдаровані люди навчалися в «Інтернаті для недоумків». (+)
- 12.У своїх творах Азімов застерігає людство від зловживання технічним прогресом. (+)

ІІІ.Мотивація навчальної діяльності. Презентація теми уроку.

С л о в о в ч и т е л я . Айзек Азімов розповідає, що людей майбутнього спеціальним способом тестують, встановлюючи їхню здатність набути певної професії. І це зовсім не фантастика. Існують певні методики, за допомогою яких кожен може визначити свої професійні орієнтири і можливості досягти професійного успіху. І зараз є тести, що визначають рівень вашого розуму, тобто інтелектуального розвитку - так званий рівень IQ. Кожен з вас може за нагоди їх пройти в письмовому чи електронному варіанті.

А вам подобається вчитися? Чи хотіли б ви опинитися в ситуації, коли взагалі не треба напружуватися: не треба вчити таблицю множення, бо є калькулятори, навіть читати не треба, можна подивитися фільм за книгою? Як би ви пропонували розвиватися людиш без навчання?

Вирішення проблемної ситуації. Розум, як і м'язи, слід тренувати, щоб він розвивався. Саме для цього вчать. Азімов описав ситуацію, коли начебто взагалі не потрібно витрачати свої зусилля і час, засвоювати багато навчальних предметів, які, можливо, потім у житті не знадобляться. Все дитинство можна безтурботно гратися, а потім раз - і машина за годинку записала в голові усі потрібні знання. Вам подобаються такі умови навчання? Якби у вас був вибір, ви б погодилися на такий спосіб освіти? Чому?

А Джордж Плейтен не погодився на «стрічкову» освіту. Чому? - питання уроку.

Оголошення теми і мети уроку. (слайд 9)

IV. Сприймання і засвоєння матеріалу.

1• Розповідь учителя з елементами бесіди.

Центральна ситуація оповідання «Фах» - випробування людини. Тому проблема духовної реалізації особистості у творі є основною.

- *Кожен із вас хотів би досягти успіху в житті. Чи міркували ви над вибором професії, яка б дала вам можливість проявитися уповні, отримати моральне задоволення та гідну матеріальну винагороду за працю?*

- *Чи знаєте ви про актуальність обраної професії на ринку праці?*

- *Чи є у вас інформація про обов'язки, покладені професією на людину?*

- *Чи знаєте ви, що для кожної професії існують спеціальні вимоги до людини, її здоров'я, темпераменту, рис характеру?*

- *Головний герой оповідання мріє про фах програміста. Що ви знаєте про цю професію? Чим вона важлива?*

2• Створення уявного образу програміста.

- *Яку роль в оповіданні відіграє образ Арманда Тревіліяна, Хейлі Омейні?*

Проблема інтелекту, самостійності мислення, творчої уяви утілена через порівняння і протиставлення персонажів. Арманді і Джордж різко протиставлені в усьому. Образ Тревіліяна втілює застиглі знання, він не вважав за потрібне самотужки їх здобувати, рухатися вперед. Джордж, навпаки, прагнув більшого. Омейні погодився зі своїм становищем мешканця «Інтернату для недоумків», а Плейтен бунтує проти цього. Це підтверджує, що Джордж, на відміну від багатьох, здатний оригінально мислити, не зупинятися на досягнутому, здобувати нові знання, а в результаті й самому творити нове. Саме такі люди рухають уперед життя 1500 заселених світів. Їх небагато. Омейні говорить, що дев'ять із десяти відібраних на дні Освіти згодом виявляються неготовими до творчості.

3. Колективне складання таблиці у групах

	Джордж Плейтен	Тревіліян
Соціальний стан героїв	Батько: дипломований трубоукладач на Землі	Батько: дипломований металург на планеті Новія

Моральні цінності	Сором'язливий, добрий, має гідність, цілеспрямований, вміє співчувати	Самовпевнений, пихатий, байдужий
Ставлення до вибору професії	Читає багато книжок, самостійно вивчає дисципліни, які знадобляться в роботі програміста	Впевнений, що буде металургом, як батько; насміхається з Плейтена, над його допитливістю; нічого не читає.
Мрії про професію	Мріє стати дипломованим програмістом на планеті класу А	Мріє стати дипломованим металургом на планеті Новія
Доля героїв після Дня Освіти	Потрапляє до інтернату для недоуків, не знаючи про своє справжнє призначення	Залишився на землі, тому що знав апарат Хенслера, а для Новії треба було мати знання апарату Бімена

4. Евристична бесіда.

- Які етапи проходять діти у процесі освіти?
- Дайте коротку характеристику кожного з етапів.
- Вкажіть на переваги освіти майбутнього. Скористайтесь таблицею (ДМ) «Освіта майбутнього» та наведіть приклади з тексту.
- Що ви вважаєте недоліками освіти майбутнього? Скористайтесь таблицею (ДМ) та наведіть приклади з тексту оповідання.
- Яким постає світ майбутнього в оповіданні «Фах»? *(Світ майбутнього досить раціонально побудований. Діти не ходять до школи, їм не треба вчити уроки, за них все вирішили науковці. У День Освіти вони отримують вміння читати, а в День Олімпіади набувають фах. У нашому розумінні, олімпіада - це змагання між людьми, які досягли гарних результатів у знаннях чи в спорті, завдяки своїм здібностям, праці, наполегливості. У творі «Фах» Олімпіада – це отримання молодими людьми певної професії, що дають «машини»).*
- Чи можна назвати систему освіти взірцевою? Чому? *(Скорше, ні, тому що ця система зовсім не враховує бажання і здібності молоді. Так, Тревіліяян не може потрапити на омріяну планету працювати, бо знання здобув за допомогою застарілого апарата. А Плейтен взагалі не отримав професії, хоча готувався стати програмістом).*
- Як впливали досягнення науки і техніки на моральний та інтелектуальний розвиток людини? *(Наука не стоїть на місці. Але її досягнення не встигають застосовувати на практиці. Через застарілу програму фахові знання відстають від сучасного виробництва, їх не застосовують за бажанням).*

- Чи можна назвати гуманною систему отримання знань в оповіданні Айзека Азімова?

(Система отримання знань у творі антигуманна. Прикладом може бути доля головного героя - Плейтена, який не лише не став програмістом, але й потрапив до притулку для недоумків. Хоча насправді він виявився розумним, його тут будуть готувати для інтелектуальної праці, щоб він разом з іншими вченими вдосконалював програми. Але яких принижень і страждань довелось пережити героєві).

IV. Підсумок уроку.

Робота з епіграфом (слайд 3). Кому належать ці слова і що вони означають: «Я можу творити творитиму, хочете ви цього чи ні»? *(Слова належать головному героєві оповідання «Фах». Вони свідчать про наполегливе бажання довести свою здатність до навчання та творчості, про незламну силу волі, небажання пристосовуватись і прагнення встановити істину).*

1. Слово вчителя. Освіта – справді істотна проблема. Зараз здобувається стільки знань, що пересічна людина не має змоги опанувати їх. Отже, перед людством небезпека перевиробництва знань. Але ідея, яку розглядає письменник, навіює жах. Виходить, що дитину, як цеберко, наповнюють розчином знань. Нехай так. Нехай це були б базові знання на зразок таблиці множення. Але їй у голову вкладають повний і незмінний блок знань з якоїсь там галузі і жодним звуком не натякають на можливість поповнювати чи змінювати цей обсяг. Світ, змальований А. Азімовим, є тоталітарним, держава контролює навіть вибір фаху, майбутнє, розвиток особистості. Така система освіти та виховання створена для зомбування людей. Ніхто не має права відібрати в людини можливість вибору професії, свого шляху у житті.

2. Творча робота.

Напишіть твір-мініатюру «Як я уявляю освіту майбутнього?» або складіть модель освіти майбутньої цивілізації. Використайте у своїй роботі афоризми і висловлювання А. Азімова про роль освіти і науки у житті людини.

IV. Домашнє завдання (слайд 4).

Для всіх учнів:

1. Дібрати цитати до характеристики образу, який найбільш сподобався в оповіданні А. Азімова «Фах».
2. Письмово оформити власні міркування про те, що б ви взяли від сучасної освіти в майбутнє і навпаки.

Індивідуальні завдання.

Скласти план характеристики одного із персонажів твору.

розвивати лідерські якості школярів: вміння організувати роботу в групах, самостійно приймати рішення, мотивацію успіху; виховувати такі риси характеру як наполегливість, креативність, вміння розуміти емоційний стан людини.